

'Hopende u hiermee voldoende geïnformeerd, geactiveerd en begeleid te hebben'

Bianca van der Goes, datum 24-08-2022

Datum

24-08-2022

Auteur

Bianca van der Goes^[2]

Folio weergave

[Download gedrukte versie \(PDF\)](#)

JCDI

JCDI:ADS659308:1

Vakgebied(en)

Pensioenen (V)

De herziening van het pensioenstelsel heeft onder meer gevolgen voor de wettelijke informatievoorschriften. Deze worden aangepast en verbeterd gelet op de kenmerken van de nieuwe premiereregelingen. Daarnaast moeten deelnemers^[1] geholpen worden bij het maken van keuzes die zij op basis van de pensioenregeling of pensioenwet hebben. Het enkel verstrekken van informatie biedt de deelnemer onvoldoende ondersteuning. Daarom moeten pensioenuitvoerders deelnemers in het nieuwe stelsel gaan begeleiden bij de te maken keuzes. Tot slot moet de informatie die pensioenuitvoerders verstrekken de deelnemer aanzetten tot 'relevante actie'.

Doenvermogen

De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid ('WRR') heeft in 2017 het rapport 'Weten is nog geen doen'^[3] uitgebracht. De WRR constateert in dit rapport dat de overheid in toenemende mate een beroep doet op de redzaamheid van mensen, terwijl die daar niet altijd toe in staat is. Daarom beveelt de WRR aan om bij voorgenomen regelgeving vooraf te toetsen of de inrichting daarvan rekening houdt met verschillen in doenvermogen tussen burgers. Doenvermogen is het vermogen om een plan te kunnen maken, in actie te komen, acties vol te houden en met tegenslag om te gaan. De kernvraag bij deze zogenoemde doenvermogenstoets luidt: wordt bij de regeling uitgegaan van een realistische inschatting van het vermogen van burgers om acties te ondernemen die de wet biedt of verlangt, en zijn er passende maatregelen getroffen (zoals beperken van keuzeaanbod en complexiteit) zodat burgers de regeling eenvoudig kunnen toepassen?

Ook in de Memorie van Toelichting op de Wet toekomst pensioenen ('MvT Wtp') is aandacht besteed aan het doenvermogen van de deelnemer. In de MvT Wtp wordt geconcludeerd dat een deelnemer kan beschikken over voldoende doenvermogen om weloverwogen passende keuzes te maken door (1) de (verbeterde) informatievoorziening, (2) de nieuwe open norm 'aanzetten tot relevante actie' en (3) de nieuwe open norm 'keuzebegeleiding'.^[4] Op alle drie de onderdelen gaat de AFM toezicht houden.

Daarnaast kent de Wtp defaults, zodat deelnemers automatisch in de juiste categorie terechtkomen tenzij zij daar zelf actief van afwijken.^[5] De MvT Wtp zegt daarmee volgens mij dat de deelnemer in dat kader weinig doenvermogen hoeft te hebben om toch een passende keuze te kunnen maken.

Verbeteren van informatievoorziening

De eerste maatregel in het pensioenakkoord die ervoor zou moeten zorgen dat de deelnemer over doenvermogen beschikt, is het verbeteren van de informatievoorziening. In de MvT Wtp is echter vervolgens eerst aangegeven dat in de huidige wet- en regelgeving al een goede informatievoorziening is geborgd.^[6] Het bestaande artikel 48 lid 1 Pensioenwet ('Pw') legt immers op pensioenuitvoerders al de verplichting om deelnemers correct, duidelijk, evenwichtig en tijdig te informeren. Deze norm geldt ook ten aanzien van de keuzemogelijkheden die een deelnemer heeft.

Informatie over voorlopig keuzemoment

Met dit wetsvoorstel zou daarnaast zijn ingezet op het verbeteren van de informatievoorziening richting deelnemers ten aanzien van het voorlopig keuzemoment, indien de deelnemer een keuze heeft tussen een vaste en een variabele uitkering.^[7] Ik zie echter alleen in het geval er sprake is van een uitkering die bestaat uit een vast en variabel gedeelte (een combinatieproduct) dat nieuw is toegevoegd dat de pensioenuitvoerder bij het keuzemoment de meest geschikte combinatie aanbiedt, in aansluiting op de risicohouding van de deelnemer (art. 7c, lid 1 sub b Ontwerpbesluit toekomst pensioenen 'Btp'). Op deze manier ontvangt de deelnemer informatie die zoveel mogelijk aansluit bij zijn persoonlijke situatie en wordt hij in staat gesteld een passende keuze te maken.^[8] Ook nieuw is dat de informatie over de reglementair te bereiken pensioenaanspraken een indicatie moet gaan bevatten van de hoogte van de periodieke uitkeringen op de pensioendatum, waar bij de indicatie de op dat moment bij de uitvoerder geldende tarieven worden gehanteerd (art. 5a lid 2 Ontwerpbesluit Btp). Andere nieuwe wetsbepalingen met betrekking tot het voorlopig keuzemoment trof ik niet aan.

In de nota van toelichting op het Ontwerpbesluit Btp wordt daarbij nog vermeld dat bij de informatieverstrekking bij het voorlopig keuzemoment in ieder geval de implicaties van de risicodelingsreserve, indien aanwezig, voor de keuze tussen een vaste en variabele pensioenuitkering worden meegenomen. Naast het inzicht in de verwachte pensioenuitkering wordt de deelnemer inzicht geboden in het pensioen dat hij ontvangt in een goed weer scenario en in een slecht weer scenario. Daarbij biedt de pensioenuitvoerder inzicht in de volatiliteit van de variabele uitkering, waarbij gebruik kan worden gemaakt van het standaardmodel.^[9]

Los van de wettelijke bepalingen en de uitgangspunten die zijn genoemd in de nota van toelichting op het Btp is het aan te raden de aanbevelingen uit het 'Onderzoeksrapport variabele uitkeringen'^[10] van de AFM van 13 april 2021 mee te nemen. Deze aanbevelingen zien onder meer op de informatieverstrekking bij de keuze tussen een vaste of variabele uitkering.

Informatie over beleggingen en beleggingsbeleid

Ook nieuw is dat de pensioenuitvoerder op zijn website voor de deelnemer informatie over de beleggingen en het beleggingsbeleid beschikbaar moet stellen (art. 46a lid 2 sub d Wtp). Deze informatie ziet op de beleggingsresultaten van het collectieve vermogen, met onderscheid tussen de verschillende beleggingscategorieën en de verhouding van deze resultaten tot het strategisch beleggingsbeleid (art. 9 lid 5 sub a en b Ontwerpbesluit Btp). Omdat die resultaten voortvloeien uit gemaakte keuzes in het kader van het beleggingsbeleid, zorgt de pensioenuitvoerder ervoor dat de belanghebbende de informatie kan relateren aan het onderliggende beleggingsbeleid. Deze informatieverstrekking geldt ook voor de situatie waarbij in de uitkeringsfase de pensioenvermogens collectief worden belegd en van waaruit de variabele pensioenuitkeringen worden voldaan aan de pensioengerechtigde. De beleggingsrisico's die de pensioenuitvoerder neemt en moet nemen om beleggingsresultaten te genereren voor een goed pensioen zijn ook direct van invloed op de uitkeringen zelf.

Informatie over solidariteits- of risicodelingsreserve

Wijzigingen in de hoogte van de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve hebben invloed op het voor de uitkering gereserveerd vermogen. Daarom moeten deelnemers door de pensioenuitvoerder jaarlijks gaan worden geïnformeerd over de solidariteits- of risicodelingsreserve (art. 38 lid 1 sub e Wtp). Deze informatie is gepersonaliseerd. De mate waarin het voor de uitkering gereserveerd vermogen of de uitkering verandert als gevolg van een storting in of uitdeling uit de betreffende reserve, wordt weergegeven in het pensioenoverzicht van de deelnemer (art. 5a lid 1 Ontwerpbesluit Btp).

Het Uniform Pensioenoverzicht wordt een Pensioenoverzicht

Met de invoering van de Wet Pensioencommunicatie in 2015, is ook al beoogd de informatieverstrekking over pensioenen te verbeteren.^[11] Deze wet is in 2019 geëvalueerd ('de Evaluatie').^[12] Bij deze Evaluatie is nagegaan of de nieuwe informatieverplichtingen uit de Wet Pensioencommunicatie hebben bijgedragen aan een beter pensioenbegrip van de deelnemer. Uit de Evaluatie bleek onder meer dat pensioenuitvoerders vonden dat de informatie op het Uniform PensioenOverzicht ('UPO')^[13] onvoldoende aansluit bij de kenmerken en behoeften van deelnemers. Het UPO zou tot veel vragen leiden, doordat er te veel informatie wordt weergegeven. Bovendien liet het verplichte vastgestelde format beperkte ruimte voor persoonsgerichte informatie. Daardoor zou het UPO niet aansluiten op de behoeften van de deelnemers en

zette het UPO de deelnemer niet aan tot actie. De jaarlijkse aanpassingen aan het format van het UPO zouden daarnaast ook duur zijn.

In de Wtp is daarom bepaald dat pensioenuitvoerders niet langer een wettelijk vastgesteld UPO-model hoeven te gebruiken. Het woord 'UPO' wordt dan ook afgeschaft en vervangen door de term 'Pensioenoverzicht'. De wettelijke verplichte 'essentiële'^[14] informatie moet nog wel periodiek (veelal jaarlijks) worden verstrekt, maar pensioenuitvoerders mogen zelf de vorm bedenken waarin dat gebeurt.

Het format van het Pensioen 1-2-3 vervalt

De Evaluatie liet ook zien dat het Pensioen 1-2-3^[15] (de opvolger van de start- en stopbrief) eveneens onvoldoende aansluit bij de behoeften en kenmerken van deelnemers en weinig ruimte biedt voor een persoonsgerichte benadering. Deelnemers maken eigenlijk geen gebruik van het Pensioen 1-2-3, en dan met name laag 2 en 3 waarin veel informatie is opgenomen die volgens pensioenuitvoerders voor veel deelnemers te gedetailleerd en complex is en niet aansluit bij hun persoonlijke informatiebehoeften. Net als het UPO geeft het Pensioen 1-2-3 geen antwoord op de belangrijkste vragen van deelnemers: hoeveel pensioen kan ik verwachten en kan ik eerder stoppen met werken? Daarom wordt onder de Wtp ook voor het Pensioen 1-2-3 het verplichte format losgelaten.

Door afschaffing van de voorgeschreven formats krijgen pensioenuitvoerders weer de vrijheid om de vormgeving van de basisinformatie over pensioenregelingen af te stemmen op wat past bij de doelgroep. De verwachting is dat pensioenuitvoerders de ruimte zullen nemen om de informatie te verstrekken in een vorm die past bij en uitgaat van de wensen, behoeften en kenmerken van de deelnemersgroep. Wel blijven de algemene eisen aan informatie, te weten dat deze correct, duidelijk en evenwichtig moet zijn, van toepassing.

Aanzetten tot relevante actie

Het tweede onderdeel dat met de invoering van de Wtp ervoor zorgt dat wordt bijgedragen aan het 'doenvermogen' van de deelnemer, is dat pensioenuitvoerders worden verplicht dat de informatie die zij verstrekken aanzet tot relevante actie. Het enkel verstrekken van informatie door een pensioenuitvoerder leidt immers niet altijd tot een 'handelen' van de deelnemer. Het is soms echter in het belang van de deelnemer dat hij wel actie onderneemt en niet blijft stilzitten. Daarom wordt in het wetsvoorstel in 48 lid 4 Wtp aanvullend geregeld dat de pensioenuitvoerder 'bevordert dat de informatie de deelnemer aanzet tot relevante actie.' Het is een open norm, dus pensioenuitvoerders bepalen zelf hoe ze voldoen aan deze wettelijke bepaling. Als voorbeeld van aanzetten tot relevante actie wordt gegeven dat de deelnemer wordt gewezen op rekentools voor het benodigd pensioen.^[16]

Uit de MvT Wtp volgt dat het er hierbij om gaat dat de deelnemer weet wat deze concreet kan doen. De pensioenuitvoerder moet de ontvanger van de informatie aanzetten tot een zo concreet mogelijke actie (bijvoorbeeld nagaan of er later voldoende pensioen is, het maken van een bepaalde keuze, contact opnemen met de pensioenuitvoerder, iets lezen, gegevens doorgeven, inloggen op een MijnOmgeving etc.). De informatie verstreckende pensioenuitvoerder wordt steeds geacht te weten bij welke informatie welk handelingsperspectief hoort. Dit wordt in de MvT een 'call to action' genoemd. Op de pensioenuitvoerder rust de verplichting de deelnemer te activeren waar dat 'relevant' is. Niet in alle gevallen hoeft de informatie dus activerend te zijn, maar waar dat nodig is, gezien de situatie, moet de pensioenuitvoerder bevorderen dat het de betreffende deelnemer ook daadwerkelijk activeert.

Dat het lastig is in het kader van pensioen om mensen te activeren blijkt wel uit het onderzoeksrapport 'Consumentengedrag: begrijpen, sturen en meten' van de AFM van 30 maart 2021.^[17] In dit rapport worden gedragsinzichten gedeeld die duidelijk maken hoe consumenten omgaan met het nemen van financiële beslissingen. Uit dit rapport blijkt onder meer dat deelnemers niet of onvoldoende in actie komen (inertie) door de complexiteit van de materie of een gebrek aan vertrouwen in een goede afloop of in het eigen kunnen. Dit zou goed te zien zijn bij pensioen. Nog een gedragsinzicht is 'de 'present bias preference': zelfs als mensen weten dat zij zich zouden moeten verdiepen in hun pensioen, dan hebben zij toch de voorkeur om zich te richten op zaken die nu voor hen belangrijk zijn. Het pensioen ligt dan te ver in de toekomst.

Het aanbieden van keuzevrijheid betekent daarom nog niet dat mensen die daar gebruik van zouden moeten maken dat ook zullen doen.

Pensioenuitvoerders staan dus voor een grote uitdaging om de deelnemer gezien deze gedragsinzichten aan te zetten tot actie. De AFM is een voorstander dat pensioenuitvoerders experimenteren met wetenschappelijke inzichten en methodes om te onderzoeken wat wel werkt en wat niet bij de verschillende doelgroepen.^[18]

Keuzebegeleiding

De 'keuzebegeleiding'^[19] is het derde onderdeel dat ervoor moet zorgen dat het doenvermogen van de deelnemer wordt

vergroot. Immers, ook bij een correcte, duidelijke, evenwichtige en tijdige informatievoorziening, die activerend en keuze-ondersteunend is, zijn er nog altijd deelnemers die daadwerkelijke begeleiding nodig hebben bij pensioenkeuzes. De keuzebegeleiding gaat gelden voor keuzes die voortvloeien uit de wet maar ook voor keuzes die voortvloeien uit de pensioenregeling. Ook deze norm is geformuleerd als een 'open norm' om op deze manier de pensioenuitvoerder de ruimte maar ook de verantwoordelijkheid te geven om hieraan effectief invulling te geven.

De nieuwe open norm keuzebegeleiding luidt: *'De pensioenuitvoerder begeleidt de deelnemer, gewezen deelnemer, gewezen partner of pensioengerechtigde op een adequate wijze bij het maken van een keuze binnen de pensioenovereenkomst, zorgt voor de inrichting van de keuzeomgeving en stelt de deelnemer, gewezen deelnemer, gewezen partner of pensioengerechtigde daarmee in staat om een passende keuze te maken'*. Deze norm treedt in werking met het inwerkingtreden van de Wtp op 1 januari 2023 (art. 220i lid 1 onder a Wtp).^[20] De norm is bedoeld om weloverwogen en evenwichtige keuzes te bevorderen, die zo veel mogelijk in het belang zijn van de deelnemer. De norm zou moeten bijdragen aan het voorkomen van (verkeerde) pensioenkeuzes die leiden tot substantiële en onomkeerbare nadelige inkomensgevolgen.

Pensioenuitvoerders krijgen de verplichting om op zorgvuldige wijze een (digitale) keuzeomgeving in te richten die de deelnemer in staat stelt om een passende keuze te maken. Het woord digitaal is in de MvT tussen haken gezet om te benadrukken dat een keuzeomgeving niet alleen ICT-gedreven is, maar ook bijvoorbeeld mede kan bestaan uit persoonlijke begeleiding. De pensioenuitvoerder wordt in staat geacht een keuzeomgeving adequaat in te richten door onder meer gebruik te maken van bestaande kennis op het gebied van advies, wetenschappelijke inzichten en onderlinge samenwerking en/of kennisuitwisseling.^[21] De pensioenuitvoerder is de aangewezen partij om dat te doen, omdat deze kennis en ervaring heeft met de pensioenregeling(en) die hij aanbiedt.^[22]

De AFM geeft aan dat de inrichting van de keuzeomgeving kan (mee)bepalen wat een pensioendeelnemer kiest. De manier waarop keuzes worden aangeboden, kan een sturende invloed op de deelnemer hebben. Pensioenuitvoerders doen er volgens de AFM goed aan om ook bij deze norm gedragswetenschappelijke inzichten toe te passen bij het ontwerpen van de keuzeomgeving.^[23]

Met keuzebegeleiding kan een pensioenuitvoerder zich ook onderscheiden. Denk maar aan het op juiste wijze inzicht geven in arbeidsongeschiktheid en de mogelijkheden die een arbeidsongeschikte deelnemer heeft. Ook zou inzage gegeven kunnen worden in de diverse bij spaarmogelijkheden of aanvullende risicodekkingen. Investeren in de juiste klantportalen kan daarbij kansen bieden.

Een aantal uitgangspunten met betrekking tot keuzebegeleiding lijken in de MvT die bij het wetsvoorstel op 30 maart 2022 is ingediend, iets te zijn genuanceerd ten opzichte van de consultatieversie. In de paragraaf over keuzebegeleiding is opgenomen dat de open norm strekt tot de verplichting voor pensioenuitvoerders om zich *dusdanig* in te spannen dat deelnemers op een adequate wijze begeleid worden bij het maken van (voorlopige) keuzes. Dat was in de consultatieversie nog een *maximale* inspanning. Een maximale inspanning zou wellicht te veel rechtsonzekerheid geven, want wanneer heeft de pensioenuitvoerder de grootst mogelijke inspanning denkbaar aan keuzebegeleiding geleverd? Een dusdanige inspanning stelt overigens nog steeds hoge eisen aan de pensioenuitvoerder, maar deze lijken minder hoog dan als de inspanning 'maximaal' is. Tot slot is in de MvT bij het wetsvoorstel ten opzichte van de consultatieversie toegevoegd dat het uiteindelijk de verantwoordelijkheid van de deelnemer is of deze een keuze maakt en zo ja, welke. De open norm keuzebegeleiding brengt derhalve mee dat de pensioenuitvoerder de deelnemer weliswaar dusdanig moet begeleiden dat hij in staat is een weloverwogen keuze te maken, maar deze inspanningsverplichting ontslaat de deelnemer niet van zijn eigen verantwoordelijkheid. Ook vrijwaart de open norm keuzebegeleiding de deelnemer niet voor de nadelige gevolgen van zijn pensioenkeuzes. De deelnemer die bijvoorbeeld met de juiste (digitale) keuzebegeleiding van de pensioenuitvoerder zelf kiest voor een zeer defensief beleggingsprofiel, kiest daarmee zelf voor een lager risico maar ook voor een lager rendement. De deelnemer kan zich daarna niet tot de pensioenuitvoerder wenden als hij meent dat het rendement tegenvalt.

De keuzebegeleiding is beperkt tot de keuzes binnen één pensioenregeling van een pensioenuitvoerder en ziet niet op andere pensioenregelingen. Ook hoeft de pensioenuitvoerder bij de keuzebegeleiding geen rekening te houden met het effect van onder meer belastingen en toeslagen op de betreffende deelnemer. Pensioenuitvoerders kennen namelijk de financiële en fiscale positie van de deelnemer niet, zodat een gepersonaliseerd advies daaromtrent niet mogelijk is. Wel dient de pensioenuitvoerder de deelnemer te wijzen op mogelijke samenloop en gevolgen, risico's, voor- en nadelen van keuzes in combinatie met het bieden van handelingsperspectief (bijvoorbeeld een link naar relevante websites zoals de Belastingdienst of de Sociale Verzekeringsbank). Met die informatie zal een deelnemer voor zichzelf inzichtelijk moeten (laten) maken welke fiscale gevolgen een keuze kan hebben.

Echter, wellicht is in sommige gevallen waarin de deelnemer een keuze heeft en dus begeleid moet worden, meer nodig dan alleen 'wijzen op' mogelijke fiscale gevolgen. Uit een rapport van het Nibud^[24] blijkt bijvoorbeeld dat het bedrag ineens in een aantal gevallen tot een hoge belastingdruk kan leiden of een groot nadelig effect op toeslagen kan hebben. Indien

bepaalde keuzes dit soort risico's in zich hebben, kan het passen om meer te doen om het effect van onder meer belastingen en toeslagen voor de deelnemer inzichtelijk te maken.^[25] Mogelijk leidt dit ook tot waarschuwingsplichten.^[26]

Adviseren?

Keuzebegeleiding zit tussen informeren en adviseren in. Er wordt meer 'activiteit' van de pensioenuitvoerder gevraagd dan enkel informeren en het geven van inzicht, maar keuzebegeleiding is geen adviseren. Adviseren is dan ook niet verplicht. Hoewel adviseren niet verplicht is, mag een pensioenuitvoerder wel advies geven over de keuzes die een deelnemer heeft binnen de pensioenregeling. De MvT geeft als voorbeeld het persoonlijk advies over de vraag of het verstandig is om een partnerpensioen uit te ruilen voor een hoger ouderdomspensioen. De vraag is hoe ver de pensioenuitvoerder in zijn advisering mag gaan.

De AFM heeft in december 2021 een interpretatie uitgebracht over het onderscheid tussen *informeren* en *adviseren* over financiële producten.^[27] Een interpretatie is een korte schriftelijke beleidsuiting waarin de visie van de AFM wordt weergegeven over specifieke onderdelen van wet- en regelgeving. Deze interpretatie verduidelijkt wanneer sprake is van advies op grond van de Wet op het financieel toezicht ('Wft') waarvoor een Wft-vergunning nodig is of een 'gewoon' advies. Als ik de interpretatie toepas op de situatie van pensioenuitvoerders moet aan de volgende vijf cumulatieve criteria worden voldaan:

Wft-advies, 5 cumulatieve criteria:

1.

Er moet sprake zijn van een *aanbeveling*, dus niet alleen objectieve informatie; en

2.

De aanbeveling wekt de suggestie dat deze passend is of wordt gegeven op basis van de persoonlijke situatie van de deelnemer; en

3.

De aanbeveling moet zien op een *nieuw* af te sluiten specifiek financieel product 'bij een specifieke aanbieder'; en

4.

De aanbeveling is niet (alleen) aan het publiek gedaan; en

5.

De aanbeveling richt zich op een deelnemer.

Aan de meeste criteria kan een pensioenuitvoerder mogelijk wel voldoen, maar het loopt spaak op criterium 3: de aanbeveling ziet op een nieuw af te sluiten, specifiek financieel product, bij een specifieke aanbieder. Een pensioenuitvoerder zal niet snel een specifiek product van een specifieke aanbieder adviseren aan een deelnemer. Het voorgaande betekent dat een pensioenuitvoerder vrij veel mag op adviesgebied.

Toegestane advisering voor pensioenfondsen

–

Inzage geven in risico's

–

Advies over wettelijke keuzes die een deelnemer heeft (mag een persoonlijk advies zijn over 'wel of niet doen')

–

Adviseren over keuzes die voortvloeien uit de pensioenregeling (mag een persoonlijk advies zijn over 'wel of niet doen')

Echter, als een pensioenuitvoerder onverplicht persoonlijk advies geeft, moet dat wel goed gebeuren. Anders loopt hij aansprakelijkheidsrisico's. Pensioenuitvoerders zullen dus goed moeten nadenken hoe zij hun 'advisering' gaan inrichten. Nagedacht zou kunnen worden over het samenwerken met externe 'Wft'-adviseurs. Ook zullen pensioenuitvoerders moeten nadenken over wat ze wel, maar ook niet zullen doen.

Conclusie

Door een verbeterde informatievoorziening, en de nieuwe open normen 'aanzetten tot relevante actie' en 'keuzebegeleiding' wordt het doenvermogen van de deelnemer vergroot. Er moet (iets) meer informatie worden verstrekt over het voorlopig keuzemoment, de beleggingen en het beleggingsbeleid en, indien van toepassing, de solidariteits- of risicodelingsreserve. Pensioenuitvoerders krijgen de ruimte om de informatieverstrekking toe te spitsen op de persoonlijke situatie van de

deelnemer. Ze hoeven geen gebruik meer te maken van voorgeschreven formats voor het UPO of het Pensioen 1-2-3, die de pensioenuitvoerder beperken in zijn mogelijkheden om zijn deelnemersgroepen van informatie te voorzien die bij deze deelnemersgroepen past.

Ook wordt de pensioenuitvoerder verplicht de deelnemer, waar dat nodig is, aan te zetten tot actie. De pensioenuitvoerder zal dus steeds moeten nagaan met welk doel hij bepaalde informatie aan de deelnemer verstuurt en wat die deelnemer daar mee moet doen. Daar moet de pensioenuitvoerder op sturen zodat wordt bevorderd dat de deelnemer 'actie onderneemt' als dat passend is.

Tot slot wordt de pensioenuitvoerder verplicht om deelnemers te begeleiden bij de te maken keuzes. Deze norm behelst meer dan alleen informeren, maar gaat niet zo ver dat de pensioenuitvoerder ook moet adviseren. Maar adviseren mag wel. Dat moet de pensioenuitvoerder dan wel op juiste wijze doen, anders loopt deze aansprakelijkheidsrisico's.

De nieuwe normen, waarvan de keuzebegeleidingsnorm al gaat gelden op het moment dat de Wtp in werking treedt, vragen veel van pensioenuitvoerders. Zij zullen zich dienen op te stellen als een (financiële) dienstverlener die zich bewust is van de maatschappelijke verantwoordelijkheid die op hem rust. Tegelijkertijd bieden deze normen ook kansen voor pensioenuitvoerders om zich te onderscheiden van andere pensioenuitvoerders.

Hopende u hiermee voldoende geïnformeerd, geactiveerd en begeleid te hebben.

Voetnoten

[1]

Met deelnemer doel ik ook op slapers, gepensioneerden en andere aanspraakgerechtigden.

[2]

Mr. B.M.M. van der Goes CP is director in de pensioenpraktijk van PwC. Zij schrijft dit artikel op persoonlijke titel.

[3]

<https://www.wrr.nl/adviesprojecten/doenvermogen/documenten/rapporten/2017/04/24/weten-is-nog-geen-doen>.

[4]

MvT Wtp p. 317.

[5]

Nota naar aanleiding van het verslag, 36 067, 16 mei 2022, p. 102.

[6]

MvT Wtp p. 234.

[7]

MvT Wtp p. 56. Deze keuzemogelijkheid is er in het nieuwe pensioenstelsel bij de flexibele premieovereenkomst.

[8]

Nota van toelichting op het Btp, p. 48.

[9]

Art. 7d BuPw.

[10]

Te downloaden via <https://www.afm.nl/~/profmedia/files/rapporten/2021/rapport-variabele-pensioenuitkering.pdf?la=nl-NL> (zie pagina 34 en 35 van dat rapport).

[11]

Tweede Kamer, vergaderjaar 2013-2014, 34 008, nr. 3, p. 1 en 2.

[12]

Rapport 'Evaluatie van de Wet Pensioencommunicatie', Regioplan, 11 oktober 2019.

[13]

Een pensioenuitvoerder moet deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden periodiek informatie verstrekken in de vorm van een Uniform PensioenOverzicht (UPO). Het UPO geeft de ontvanger een overzicht van zijn of haar actuele pensioenopbouw bij het pensioenfonds.

[14]

Zoals de informatie die moet worden verstrekt aan de deelnemer zoals opgesomd art. 38 lid 1 Pw. Zie ook het voorgestelde artikel 3a uit het concept Besluit uitvoering Pensioenwet (Besluit toekomst pensioenen).

[15]

Het Pensioen 1-2-3 geeft de deelnemer informatie over de belangrijkste onderdelen van de pensioenregeling. Laag 1 geeft informatie over de

pensioenregeling op hoofdlijnen, laag 2 geeft een toelichting op de hoofdlijnen (laag 2) en laag 3 bevat gedetailleerde informatie.

[16]

MvT Wtp, p. 371.

[17]

Te downloaden via <https://www.afm.nl/https://www.afm.nl/~profmedia/files/publicaties/2021/rapport-consumentengedrag-begrijpen-sturen-en-meten-150421.pdf?la=nl-nl>. Zie ook een wat ouder, maar nog steeds relevant, rapport van de AFM over consumentengedrag bij pensioen: <https://www.afm.nl/~profmedia/files/rapporten/2015/pensioentekort-aanpak/rapport.ashx>.

[18]

W. Zijlstra, Experimenteer om pensioendeelnemers te activeren, Pensioen&Praktijk, nr. 1 2018; en p. 20 e.v. van het onderzoeksrapport 'Consumentengedrag: begrijpen, sturen en meten'.

[19]

Art. 48a Wtp.

[20]

Het streven van het kabinet is nog steeds om de nieuwe pensioenwet uiterlijk 1 januari 2023 in werking te laten treden (<https://pensioenpro.nl/pensioenpro/30052263/kamerleden-1-januari-2023-is-haalbaar-maar-niet-in-beton-gegoten>).

[21]

MvT Wtp, p. 155 en Nota n.a.v. het verslag, p. 103.

[22]

Nota n.a.v. het verslag, p. 101.

[23]

Zie de AFM-paper 'Default as advice? A survey experiment on preselecting pension choices and the Endorsement effect. Te downloaden via <https://www.afm.nl/nl-nl/nieuws/2021/juni/keuze-pensioenomgeving-sturen-paper>.

[24]

M. Visser, M. Warnaar en N. Houtsma, Bedrag ineens: een goed idee? Nibud (maart 2022) <https://www.nibud.nl/onderzoeksrapporten/rapport-bedrag-ineens/>.

[25]

Zo vindt ook M. Boumans, in TvP 2022/2, 'Keuzebegeleiding, de nieuwe wettelijke zorgplicht van de pensioenuitvoerder', p. 9.

[26]

Zie ook mijn artikel in Pensioen Magazine, Zorgplicht by design: hoe pensioenfondsen kunnen voldoen aan hun zorgplicht door een juiste inrichting van systemen, processen en beleid, 2022/3.

[27]

Te downloaden via <https://www.afm.nl/nl-nl/professionals/onderwerpen/interpretaties-bu>.